

ZAJEDNIČKI NALAZI COMMUNITY PULSE FORUMA NA SEVERU KOSOVA

NEW
SOCIAL
INITIATIVE

Objavljuje:

Nova društvena inicijativa - NSI
www.newsocialinitiative.org

Autorka:

Milica Radovanović

Mart 2026, Severna Mitrovica

„Ovaj projekat doprinosi ostvarivanju sledećih Ciljeva održivog razvoja (SDG): Rodna ravnopravnost; Smanjenje nejednakosti; Mir, pravda i snažne institucije; Partnerstva za ciljeve.

Stavovi i mišljenja izneseni u videu pripadaju isključivo učesnicima i ne odražavaju nužno stavove Ujedinjenih nacija, uključujući UNMIK, niti stavove implementacionih partnera UNMIK-a, NSI.“

Između oktobra i novembra 2025. godine održana je serija Community Pulse Foruma na severu Kosova, koji su okupili članove lokalne zajednice iz različitih sektora kako bi razgovarali o svakodnevnim izazovima vezanim za upravljanje, bezbednost, pristup uslugama i međuetničke odnose. Diskusije su održane u **Severnoj Mitrovici, Leposaviću i Zubinom Potoku**, pružajući prostor za otvoren, lokalno utemeljen dijalog u trenutku pojačanih političkih tenzija i institucionalne neizvesnosti.

Ovaj sažeti pregled predstavlja **ključne zajedničke nalaze** koji proizilaze iz sva tri foruma. Iako su se lokalni konteksti i iskustva razlikovali, učesnici su iznosili izuzetno slične zabrinutosti, ukazujući na zajedničke strukturne probleme koji i dalje oblikuju svakodnevni život na severu Kosova.

Na svim forumima učesnici su opisivali snažan osećaj **institucionalnog raspada, nesigurnosti i dugotrajne stagnacije**. Mnogi su izrazili utisak da je svakodnevni život sve manje oblikovan jasnim pravilima i predvidivim institucijama, a sve više neizvesnošću, ad hoc odlukama i političkim razmatranjima. Ovakvo okruženje je široko prepoznato kao posebno štetno za mlade, koji sve više vide ograničene mogućnosti za stabilnost i dugoročno planiranje.

Dominantna tema bila je **erozija poverenja u institucije**, posebno u policiju, pravosuđe i administrativne organe. Učesnici su dosledno naglašavali da se institucije više ne doživljavaju kao pružaoci zaštite i javnih usluga, već kao nepredvidive, selektivne i, u određenim slučajevima, prinudne. Podeljeni su brojni primeri prekomerne policijske prisutnosti, proizvoljnih kazni, uznemiravanja i diskriminatornog ponašanja, što doprinosi sveprisutnoj klimi straha i nesigurnosti. Žene, deca i druge ranjive grupe prepoznate su kao posebno izložene, pri čemu mnogi slučajevi uznemiravanja ili nasilja ostaju neprijavljeni zbog nedostatka poverenja i neadekvatnog institucionalnog odgovora.

Sa tim je usko povezano i zajedničko iskustvo **administrativne isključenosti i pravne neizvesnosti**. Učesnici iz svih opština opisivali su dugotrajne poteškoće u pribavljanju ličnih dokumenata, registraciji imovine, verifikaciji diploma i pristupu socijalnim davanjima. Jezičke barijere — posebno nedostatak adekvatne komunikacije na srpskom jeziku u institucijama — više puta su isticane kao i praktična prepreka i simbol isključenosti. Ovi administrativni problemi viđeni su kao direktno ograničavajući za mogućnosti zapošljavanja, pristup uslugama i puno učešće u javnom životu.

Još jedna ponavljajuća zabrinutost bio je osećaj života „**između sistema**“, bez stvarnog uključivanja ni u kosovski ni u srpski institucionalni okvir. Ova dualnost stvorila je dugotrajno stanje limba, u kojem se građani oslanjaju na neformalne mehanizme, lične veze ili političko posredovanje umesto na predvidiva pravila. Učesnici su naglašavali da takvo stanje podstiče apatiju, obeshrabruje građanski angažman i učvršćuje percepciju da pojedinačni naponi ne mogu dovesti do značajnih promena.

Ekonomska nesigurnost i depopulacija identifikovani su kao centralni zajednički izazovi. Visoka nezaposlenost, nedostatak investicija, pritisci na mala preduzeća i ograničene mogućnosti — posebno u ruralnim područjima — prepoznati su kao ključni pokretači migracija. Učesnici su upozorili da mladi sve češće ne vide budućnost u svojim zajednicama i odlaze u sve većem broju. Nedostatak kulturnih, sportskih i omladinskih prostora dodatno je istaknut kao faktor koji ubrzava društveno povlačenje i odlazak stanovništva.

Diskusije su takođe pokazale široko nezadovoljstvo **političkom reprezentacijom i liderstvom**, kako na lokalnom tako i na centralnom nivou. Učesnici su izražavali nepoverenje prema političkim elitama i u Prištini i u Beogradu, opisujući donošenje odluka kao netransparentno, centralizovano i odvojeno od lokalnih realnosti. Izborni procesi često su posmatrani sa skepticizmom, pri čemu su učesnici dovodili u pitanje da li izborni rezultati zaista odražavaju poverenje javnosti ili pre strukturalne pritiske i ograničene alternative. Neispunjavanje ključnih političkih obaveza — posebno formiranje Zajednice opština sa srpskom većinom — više puta je pominjano kao simbol neispunjenih obećanja i institucionalne paralize.

Međuetnički odnosi su u velikoj meri opisani kao krhki i u pogoršanju. Iako svakodnevne međuljudske interakcije ponekad ostaju funkcionalne, učesnici su se složili da su institucionalne prakse, sekuritizovano upravljanje, nacionalistička retorika i medijski narativi značajno narušili poverenje između zajednica. Nekoliko učesnika je naglasilo da je suživot moguć i da je postojao u praksi, ali da politička instrumentalizacija identiteta i dalje podriva društvenu koheziju i produbljuje osećaj straha.

Uprkos široko rasprostranjenom pesimizmu, učesnici na svim forumima naglašavali su značaj **dijaloga i lokalno utemeljenog angažmana**. Community Pulse diskusije su doživljene kao retki prostori u kojima frustracije mogu otvoreno da se izraze, zajednički problemi prepoznaju i konstruktivne ideje razmotre izvan etničkih ili političkih podela. Učesnici su više puta isticali da su obnova poverenja — posebno u institucije — unapređenje komunikacije, zaštita ranjivih grupa i fokus na pragmatična unapređenja svakodnevnog života ključni preduslovi za stabilnost.

Sveukupno, objedinjene diskusije prikazuju sever Kosova kao prostor obeležen **institucionalnom krhkošću, društvenim zamorom i opadajućim poverenjem u politička rešenja**. Istovremeno, one otkrivaju trajnu želju građana za normalnošću, dostojanstvom i bezbednošću, uz jasnu svest da će bez inkluzivnog upravljanja, transparentnih institucija i kontinuiranog angažmana trenutni trendovi povlačenja iz javnog života i emigracije verovatno biti nastavljani.

